

teresser at varetage, end vi kunne have. Alligevel er det saaledes, at de Udgifter, som ofres i de Lande for dette Formaal, ingenlunde staa i Forhold til, hvad der kan indvindes, navnlig for den jævne Befolkning. Der kan være enkelte eller en lille Klike af Kapitalister, som ere stærkt interesserede, og for hvem de Ofre, som bringes, ikke kunne være for store, især naar de ere i Stand til at vælge Byrderne over paa andre, kunne faa det brede Folk til at betale og redde deres Spekulationer eller hjælpe dem ud af de Forlegenheder, de kunne komme i ved det Udbytnings-system, de have gennemført i deres Kolonier. Sligt kunne vi slet ikke vente at faa nogen som helst Indflydelse paa. Hvis danske Kapitalister have været med i den Slags Spekulationer, maa vi lade dem søge at klare sig, saa godt de kunne. Det hjælper ikke, at vi møde med vor Krigsmagt for at støtte dem, dersom de have spekuleret forkert, eller den Befolkning, i hvilken de operere, har rejst sig imod deres Udbytning. Det er altsaa saaledes, at de Udgifter, vi have paataget os til vort Forsvarsvæsen, ere i dobbelt Forstand ufornuftige, fordi de slet ikke kunne bringe noget Resultat, ikke en Gang for en lille Del af vort Folk, for ikke at tale om de store, brede Lag.

Nej, vort Land har andre Opgaver, som vi ikke bør skyde fra os, Opgaver, som kunne bidrage til at dygtiggøre vort Folk, saa det kan leve sit Liv ubemærket, som det skal og bør, naar det ses fra et militært Synspunkt, men kan leve et Liv, som dog kan være af Betydning derigennem, at det højner Folket, dygtiggør det og skaber gode og sunde Forhold og gode økonomiske Forhold, og som tillige kan faa Betydning derigennem, at den Kultur, vi ere Bærere af og Banebrydere for, maaske kan faa Indflydelse paa de Folkeslag, med hvilke vi komme i Berøring. Vi maa foruden at ophjælpe Næringslivet søge at udrydde den sociale Elendighed. Naar jeg siger dette, ved jeg, at jeg stiller mig i afgjort Modsætning til flere af dem, der have talt, navnlig til det ærede Medlem for Københavns 1ste Valgkreds (Wulff). Han gjorde nemlig gældende forleden Dag, at det ikke var en Statsopgave at sørge for, at Borgerne fik noget at spise. Man

slutter sig sammen, sagde han, for at værne sig mod ydre Fjender og mod de stærkeres brutale Plyndring af de svage. Han føjede rigtignok til, at det var en meget primitiv Opfattelse af Statens Opgave, men han mente, at det kunde have sin Betydning at faa den oprisket. Denne Opfattelse har imidlertid ikke Gyldighed længer. Det, der bevirkede, at man dannede Staterne, at man sluttede sig sammen for at forhindre Overfald fra Nabostater, er mere og mere blevet en Opgave, som Staten slet ikke har at varetage. Vi ere ude over den Tid, da smaa Røverhorder gjorde Indfald paa Kysterne og hærgede, røvede og brændte, hvor de kom frem. Vi ere ganske vist ikke helt komne bort fra, at den ene Magt ligger og lurar paa en Lejlighed til at falde over den anden, men Udviklingen er i hvert Tilfælde ved at forme sig saaledes, at det bliver sjældnere og sjældnere. Til et ordnet Samfund hører først og fremmest, at der er skabt Betingelser for, at Borgerne kunne faa noget at spise. Man kan ikke forlange, at et Menneske skal finde sig i ikke at have Ret til at spise sig mæt og samtidig skal underordne sig Samfundets Love. Det enkelte Individ brutale Plyndring af det andet er endnu ikke afskaffet. Statsmagten griber vel ind, dersom man foretager Røveri eller Plyndring med Vaaben i Haand, eller dersom en fattig Stakkel for at tilfredsstille sin Sult raner et Stykke Brød. Men de stærkere, de brutale, de mindst fintfølede, som have faaet økonomisk Magt til at kunne udbytte deres Medborgere, gøre dette paa lovlig Vis i lige saa stor Udstrækning som tidligere. Hvis Samfundet ikke vil paatage sig den Opgave at sørge for, at alle Borgere kunne mætte sig og leve et nogenlunde menneskeværdigt Liv, saa har Samfundet ikke Ret til at forhindre nogen i at anvende sine Evner, selv om det er fysisk Magt, til at tilvende sig det nødvendige til Livets Ophold. Det maa derfor være Samfundets fornemste Opgave at skaffe enhver dette. Et Samfund, som ikke indretter sig paa det, vil sent eller tidligt komme til bitterligt at fortryde det. Det vil ikke i Længden være i Stand til at opretholde sig. Da det ærede Medlem for Københavns 1ste Valgkreds (Wulff) kom lidt længere hen i sit Foredrag, kom han